

VAITELIAISUUSPYYNTÖ POISTETTU

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/EU:n turvallisuus- ja puolustusaloitteen perustaminen Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden tukemiseksi

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan ulkosuhdehallinto on esittänyt EU:n turvallisuus- ja puolustusaloitteen perustamista Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden tukemiseksi (EU Security and Defence Initiative in support of West African Countries of the Gulf of Guinea). Esityksestä on saavutettu neuvoston valmistelurakenteissa alustava yhteisymmärrys. Aloitteen perustamisesta päätetään tämänhetkisen tiedon mukaan neuvoston kirjallisella menettelyllä heinä-elokuun 2023 aikana.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä, että EU on läsnä Guineanlahden alueella ja tukee alueen vakautta.

Suomi korostaa kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan lähestymistapaa sekä EU:n integroitua lähestymistapaa Guineanlahden maiden vakauden tukemisessa.

Suomi tukee esitetyn EU:n turvallisuus- ja puolustusaloitteen perustamista Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden tukemiseksi.

Suomi korostaa, että EU:n on tärkeää käydä Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden kanssa jatkuvaa vuoropuhelua aloitetta koskien. Suomi painottaa kohdemaiden paikallisen omistajuuden ja tuen tärkeyttä EU:n aloitteelle.

Suomi pitää tärkeänä, että aloitteen tavoitteet ja aikataulu määritellään selkeästi ja niiden toteutumista seurataan.

Suomelle on tärkeää, että kansainvälinen humanitaarinen oikeus sekä ihmisoi-
keus- ja tasa-arvokysymykset ovat kiinteä osa aloitteen suunnittelua ja toimintaa.
Suomi painottaa myös naiset, rauha ja turvallisuus -tematiikkaa sekä nuorten ase-
maa konfliktissa YK:n turvallisuusneuvoston nuoret, rauha ja turvallisuus -päättös-
lauselman mukaisesti.

Suomi on valmis tarkastelemaan ehdotuksia Euroopan rauhanrahastosta muo-
dostettavista avustustoimenpiteistä aloitteen tavoitteiden tukemiseksi.

Suomen mahdollinen kansallinen osallistuminen aloitteeseen käsitellään ja linja-
taan erikseen.

Pääasiallinen sisältö

Ulkoasiainneuvosto kävi 23. tammikuuta 2023 keskustelun koskien Sahelin alu-
etta ja Länsi-Afrikan rannikkovaltioita, mukaan lukien Guineanlahdella sijaitsevat
valtiot. Ulkoasiainneuvosto vahvisti, että nämä alueet säilyvät EU:n keskeisenä
painopistealueena Afrikassa huolimatta heikentyneestä alueellisesta turvallisuus-
ja poliittisesta tilanteesta. Neuvosto päätti samalla kriisinhallintakonseptin kehittä-
misestä, jonka pohjalta Länsi-Afrikassa Guineanlahden rannikolla sijaitseville Be-
ninille, Togolle, Ghanalle ja Norsunluurannikolle voidaan tarjota konkreettista tu-
kea ja kapasiteetin kehittämistä heikentyneeseen alueellisen turvallisuustilantee-
seen ja eritoten maiden pohjoisilla, Sahelin vastaisilla raja-alueilla ilmenevään
aseellisten terroristiryhmien uhkaan vastaamiseksi.

Konseptin mukaisesti EU perustaa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan
(YTPP) operaation Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden tukemiseksi. Ope-
raatiota kutsutaan turvallisuus- ja puolustusaloitteeksi. Aloite on yhdistetty siviili-
kriisinhallinnan ja sotilaallisen kriisinhallinnan operaatio. Aloite toimii toistaiseksi
Beninistä ja Ghanasta käsin Beninin ja Ghanan esittämien kutsujen perusteella.
Neuvosto voi myöhemmin päättää operaation laajentamisesta muihin Guineanlah-
den länsiafrikkalaisiin maihin näiden kutsusta.

Aloitteella EU tähtää joustavaan ja kevyeen pysyvään sotilaallisen ja siviilikriisin-
hallinnan läsnäoloon Guineanlahden länsiafrikkalaisissa maissa. Aloite muodos-
tuu verkostomaisesta operaatiosta, jonka puitteissa EU sijoittaa siviilikriisinhal-
linta-asiantuntijoita ja sotilasneuvonantajia Beninissä ja Ghanassa sijaitseviin EU-
delegaatioihin. Lisäksi aloitteen tehtäviä voidaan toteuttaa alueella vierailevien
EU-asiantuntijoiden avulla, jotka toteuttavat lyhytkestoisempia, ennalta määritel-
tyjä tehtäviä- ja koulutuskokonaisuuksia.

Tavoitteena on tukea Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden turvallisuus- ja
puolustusvoimien kehittämistä sekä näiden kykyä estää ja hallita Sahelin alueen
epävakauden ja terrorismin uhan kulkeutumista Guineanlahden maiden alueelle.
Aloitteella tuetaan Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden turvallisuusviran-
omaisten kapasiteetin kehittämistä koulutuksen, neuvonannon, hankkeiden ja vä-
lineistön avulla. Lisäksi aloitteella pyritään edistämään oikeusvaltioperiaatetta ja
hyvää hallintotapaa maiden turvallisuussektorilla sekä luottamuksen rakentamista
kansalaisyhteiskunnan ja turvallisuusjoukkojen välille. Aloitteella pyritään tuke-
maan myös alueellisen tilannekuvan ja yhteistyön kehittämistä rajat ylittäviin tur-
vallisuushaasteisiin vastaamiseksi.

Aloite on suunniteltu joustavaksi, ja sitä voidaan käynnistämisvaiheen jälkeen kehittää EU:n poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean ohjauksessa asteittain Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden tarpeiden perusteella.

Turvallisuus- ja puolustusaloitteen puitteissa ja sen tavoitteita tukemaan voidaan esittää Euroopan rauhanrahaston kautta rahoitettavia avustustoimia Guineanlahden länsiafrikkalaisten maiden turvallisuustoimijoiden ja asevoimien kapasiteetin ja kykyjen kasvattamiseksi. Mahdolliset avustustoimet esitellään ja jäsenmaat päättävät niistä neuvostossa erikseen.

Aloitteen sotilaallisen pilarin ja siviilipilarin yhteistoimintaa koordinoidaan yhteisen koordinaatiosolun kautta. Operaation johdosta vastaavat EU:n sotilasesikunnan sotilaallisen kriisinhallinnan suunnittelu- ja johtoesikunta (MPCC) sekä EU:n siviilikriisinhallinnan suunnittelu- ja johtoesikunta (CPCC) Brysselissä.

Aloite asettuu osaksi EU:n kokonaisvaltaista lähestymistapaa Guineanlahden maissa, johon sisältyvät EU:n poliittinen tuki sekä kehitysyhteistyö, ja jota ohjaavat EU:n Guineanlahden strategia ja toimintasuunnitelma.

Aloitteen suunnittelussa, toimeenpanossa ja raportoinnissa huomioidaan ihmisoi-
keudet, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden edistäminen ja sukupuolten
tasa-arvo.

Aloite on tarkoitus perustaa neuvoston kirjallisella päätöksellä heinä-elokuussa 2023. Tästä päätöksestä alkavan aloitteen perustamisvaiheen on suunniteltu kestävän kuusi kuukautta, jonka jälkeen neuvosto tekee päätöksen aloitteen toiminnan käynnistämisestä. Aloitteen kesto on kaksi vuotta käynnistämispäätöksestä. Neuvoston ja sen työryhmien tulee saada säännöllisiä raportteja aloitteen toiminnasta ja tavoitteiden toteutumisesta, joiden perusteella aloitetta voidaan ohjata ja edellytyksiä aloitteen toiminnan jatkamiselle tai päättämiseksi tarkastella kahden vuoden mandaattikauden päättyessä.

Budjettiarvio aloitteen kuuden kuukauden mittaiselle perustamiskaudelle on noin 179 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan ja noin 1,08 miljoonaa euroa siviilikriisinhallinnan osalta. Arvio aloitteen kahden vuoden mandaattikauden budjetista tarkentuu suunnittelun edetessä ja ennen aloitteen käynnistämispäätöstä.

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaosto (EU3): kirjallinen menettely 24.-25.7.2023

Taloudelliset vaikutukset

Aloitteen sotilaallisen kriisinhallinnan pilari rahoitetaan Euroopan rauhanrahastosta, jonka rahoitus tulee EU:n budjetin ulkopuolelta eli suoraan jäsenvaltioilta. Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet määrittävät neuvoston Euroopan rauhanrahaston perustamisesta ja päätöksen (YUTP) 2015/528 kumoamisesta antaman pää-

töksen (YUTP) 2021/509 26 artiklan mukaan bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon sekä neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 mukaisesti.

Aloitteen siviilikriisinhallintapilari rahoitetaan EU:n budjetista.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Nelli Mikkola/UM, nelli.mikkola@gov.fi, p. 0295 350 653

Milja Tomi/UM, milja.tomi@gov.fi, p. 050 479 7031

Meiju Keksi/PLM, meiju.keksi@gov.fi, p. 0295 140 322

Anna Kemppe/VNEUS, anna.kemppi@gov.fi, p. 0295 160 164

VAHVA-tunnus

EU/261/2023